

B9-0340/2021

7.6.2021

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Tarybos ir Komisijos pareiškimų

pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

dėl Baltarusijoje vykdomų sistemingų represijų ir jų pasekmių Europos saugumui po asmenų pagrobimo iš Baltarusijos valdžios institucijų perimto ES civilinio lėktuvo
(2021/2741(RSP))

Petras Auštrevičius, Izaskun Bilbao Barandica, Dita Charanzová, Olivier Chastel, Vlad Gheorghe, Klemen Grošelj, Karin Karlsbro, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, Karen Melchior, Javier Nart, Urmas Paet, Frédérique Ries, María Soraya Rodríguez Ramos, Nicolae Ștefănuță, Ramona Strugariu, Dragoș Tudorache, Hilde Vautmans
RENEW frakcijos vardu

B9-0340/2021

Europos Parlamento rezoliucija dėl Baltarusijoje vykdomų sistemingų represijų ir jų pasekmių Europos saugumui po asmenų pagrobimo iš Baltarusijos valdžios institucijų perimto ES civilinio lėktuvo (2021/2741(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Baltarusijos,
 - atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 24 d. įvykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadas dėl Baltarusijos,
 - atsižvelgdamas į Europos Vadovų Tarybos pirmininko Charleso Michelio pranešimą dėl incidento, susijusio su „Ryanair“ lėktuvo priverstiniu nutupdymu Minske (Baltarusija) 2021 m. gegužės 23 d.,
 - atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 24 d. Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai deklaraciją ES vardu dėl „Ryanair“ skrydžio FR4978 priverstinio nukreipimo į Minską 2021 m. gegužės 23 d.,
 - atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 27 d. G 7 užsienio reikalų ministrų ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą pareiškimą dėl Baltarusijos,
 - atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją ir visas žmogaus teisių konvencijas, kurias Baltarusija yra pasirašiusi,
 - atsižvelgdamas į Tarptautinės civilinės aviacijos konvenciją,
 - atsižvelgdamas į tai, kad 2020 m. Europos Parlamento Sacharovo premija už minties laisvę paskirta demokratinei opozicijai Baltarusijoje,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi 2021 m. gegužės 23 d. „Ryanair“ tarptautinis keleivinis skrydis FR4978 iš Atėnų į Vilnių, lėktuvui būnant Baltarusijos oro erdvėje, Aliksandro Lukašenkos įsakymu buvo priverstinai nukreiptas ir lėktuvas Baltarusijos naikintuvu buvo palydėtas į Minsko nacionalinį oro uostą prisidengiant netikru bombos pavojumi, taip sukeldami pavojų lėktuve esančių keleivių ir įgulos saugumui;
- B. kadangi Minske valdžios institucijos suėmė du keleivius – žurnalistą ir opozicijos aktyvistą Ramaną Pratasevičių ir jo partnerę Sofiją Sapegą;
- C. kadangi Ramanas Pratasevičius yra Baltarusijos žurnalistas ir aktyvistas ir vienas iš buvusių įtakingo platformos „Telegram“ kanalo „Nexta“, kuris buvo svarbus informuojant gyventojus apie valdžios institucijų vykdomus pažeidimus ir telkiant protestus Baltarusijoje, redaktorių; kadangi Ramanas Pratasevičius nuo 2019 m. gyvena tremyje, kad išvengtų suklastotų kaltinimų, ir jam buvo suteiktas politinis prieglobstis

Lietuvoje;

- D. kadangi po „Ryanair“ incidento Rusija sutiko Baltarusijai išmokėti atidėtą 500 mln. JAV dolerių paskolą ir sukritikavo ES priemones;
- E. kadangi 2021 m. gegužės 18 d. Baltarusijos valdžios institucijos įsilaužė į didžiausios nepriklausomos Baltarusijos naujienų svetainės „Tut.by“ biurus, suėmė jos darbuotojus ir užblokavo jos interneto svetainę;
- F. kadangi skaičiuojama, kad daugiau kaip 34 000 baltarusių tam tikru metu buvo sulaikyti už protestus prieš režimą, vykusius prieš 2020 m. rugpjūčio 9 d. rinkimus ir po jų; kadangi Baltarusijoje yra virš 450 politinių kalinių;
- G. kadangi Baltarusijos valdžios institucijos toliau vykdo represijas prieš taikius Baltarusijos žmones ir daugelis piliečių yra persekiojami, suimami ir nuteisiami už nepritarimą režimui ar plačiai paplitusiems žmogaus teisių pažeidimams Baltarusijoje;
- H. kadangi žmogaus teisių gynėjai užfiksavo šimtus kankinimo ir netinkamo elgesio atvejų, o keli žmonės dingo arba buvo rasti negyvi; kadangi nehumaniškas elgesys, kankinimai ir sąmoningas atsisakymas suteikti medicininę pagalbą tęsiasi Baltarusijos sulaikymo centruose ir kalėjimuose, kuriuose keli protestuotojai, pvz., Vitold Ashurak, žuvo, o prie kitų, pvz., 17-mečio Dzmitrijaus Stakhouskio ir Stsiapano Latypou, buvo priekabiuojama ir jiems grasinta tol, kol jie pabandė nusižudyti;
- I. kadangi 2021 m. gegužės 25 d. Europos Baltarusijos aktyvistai Yauhen Afnabel, Pavel Yuhnevich, Maksim Viniarski ir Andrei Voinich, opozicijos lyderis Pavel Seviarynets, tinklaraštininkas Dzmitry Kazlou ir bendruomenės aktyvistė Iryna Shchasnaya buvo nuteisti kalėti iki septynerių metų už suklastotus kaltinimus ekstremizmu; kadangi 2021 m. birželio 2 d. politinis kalinys Dzmitry Furmanau kartu su Yauhenu Raznichenka ir Uladzimiru Kniha Tsikhanouskio byloje buvo nuteisti kalėti iki ketverių metų; kadangi 2021 m. birželio 3 d. vadinamojoje šokančio protesto byloje teismas nuteisė penktąją teisiųjų grupę, kurią sudarė politiniai kaliniai Aliaksandr Khrapko, Radzivon Medusheuski, Ihar Vinakurau, Andrei Aniskevich, Alena Loika, Halina Chuhunova, Andrei Niamirski, Dzmitry Kurhanau, Katsiaryna Smirnova, Mikita Uvarau, Safiya Nisht, Siarhei Ksenzhluk ir Illia Palkhouski, skirdamas jiems laisvės atėmimo bausmes – nuo 18 mėnesių namų arešto iki vienerių metų kalėjimo; kadangi 2021 m. birželio 3 d. politinis kalinys Siarhei Piarfiliyeu buvo nuteistas dvejų metų laisvės atėmimo bausme, o jo sūnus Stanislau Piarfiliyeu – dvejų metų laisvės apribojimo (namų arešto) bausme;
- J. kadangi Baltarusijos valdžios institucijos toliau vykdo represijas ir priekabiavimą prieš nepriklausomus Baltarusijos žurnalistus ir sąmoningai stengiasi trukdyti objektyviems reportažams;
- K. kadangi, Baltarusijos studentų asociacijos – nepriklausomos studentų sąjungos – duomenimis, buvo sulaikyta daugiau kaip 460 studentų, iš kurių beveik trečdalis yra moterys, ir daugiau kaip 150 studentų buvo savavališkai išmesti iš universitetų, o daugelis pabėgo į kaimynines šalis baimindamiesi dėl savo saugumo;
- L. kadangi Baltarusijos valdžios institucijos dar labiau sugriežtino ir taip griežtas taisykles,

kuriomis ribojamos Baltarusijos piliečių galimybės išvykti iš šalies, įskaitant tuos piliečius, kurie turi ilgalaikius leidimus gyventi užsienyje;

- M. kadangi Baltarusija pradėjo Astravo atominės elektrinės komercinę veiklą neatsižvelgusi į visas saugos rekomendacijas, pateiktas 2018 m. ES testavimo nepalankiausiomis sąlygomis ataskaitoje, todėl Astravo AE yra nesaugi ir kelia rimtą grėsmę branduolinei saugai visoje Europoje;
- N. kadangi Europos Sąjunga iki šiol taiko sankcijas septyniems subjektams ir 88 Baltarusijos asmenims, įskaitant Aliaksandrą Lukašenką;
1. griežtai smerkia gegužės 23 d. Baltarusijos valdžios institucijų įvykdytą „Ryanair“ lėktuvo, skridusio reisu FR4978, užgrobimą ir priverstinį nutupdymą Minske bei žurnalisto Ramano Pratasevičiaus ir jo partnerės Sofijos Sapegos sulaikymą;
 2. ragina nedelsiant ir besąlygiškai paleisti Ramaną Pratasevičių ir Sofiją Sapegą, taip pat visus kitus Baltarusijoje sulaikytus žurnalistus ir politinius kalinius;
 3. palankiai vertina Tarybos sprendimą sugriežtinti esamas ribojamąsias priemones, įvedant draudimą visų rūšių Baltarusijos vežėjams patekti į ES oro erdvę ir ES oro uostus; pabrėžia, kad ES atsako veiksmingumas priklauso nuo to, koku mastu ES sankcijos yra taikomos pagrindinėms Baltarusijos valstybės valdomoms įmonėms;
 4. ragina Tarptautinę civilinės aviacijos organizaciją ir Europos aviacijos saugos agentūrą ištirti šį nepriimtina incidentą, kuris kelia grėsmę tarptautinėms normoms ir standartams, ir imtis atitinkamų priemonių; ragina bendrovę „Ryanair“ bendradarbiauti ir dalytis su valdžios institucijomis visa susijusia informacija apie šį incidentą;
 5. ragina Tarybą kuo greičiau išplėsti asmenų ir subjektų, kuriems taikomos ES sankcijos, sąrašus, įtraukiant asmenis ir subjektus, susijusius su „Ryanair“ lėktuvo, skridusio reisu FR4978, užgrobimu ir priverstiniu nutupdymu bei Ramano Pratasevičiaus ir Sofijos Sapegos sulaikymu;
 6. ragina Tarybą kuo skubiau priimti ketvirtąjį sankcijų paketą asmenims ir subjektams, dalyvavusiems arba prisidėjusiems prie rinkimų klastojimo ar paskesnių žmogaus teisių pažeidimų Baltarusijoje, įskaitant nepriklausomų žurnalistų ir tinklaraštininkų persekiojimą, ir pradėti darbą dėl paskesnio sankcijų paketo; ragina taikyti sankcijas prokurorams, teisėjams ir teisėsaugos darbuotojams, kurie prisideda vykdant represijas ir neteislingai nuteisiant režimo kritikus;
 7. ragina Tarybą papildomai nustatyti tikslines ekonomines sankcijas, daugiausia dėmesio skiriant viešosioms ir privačiosioms bendrovėms, remiančioms ir finansuojančioms A. Lukašenkos režimą; ragina ES koordinuoti savo veiksmus su Jungtinėmis Valstijomis, G 7 partneriais ir kitomis bendramintėmis demokratijomis; ragina ES imtis koordinuotų solidarumo veiksmų siekiant kompensuoti valstybių narių, kurios labiausiai nukentėjo nuo Baltarusijai taikomų ekonominių sankcijų, patiriamus ekonominius sunkumus;
 8. pabrėžia, kad nors geriausias būdas ES tinkamai kovoti su neteisėtai veikiančiomis valstybėmis yra sankcijų mechanizmai, ES, be sankcijų Baltarusijos valstybės

valdomoms įmonėms, turėtų pasinaudoti esamu vidiniu spaudimu Baltarusijoje, remdama Baltarusijos pilietinę visuomenę;

9. ragina valstybes nares stiprinti bendradarbiavimą žvalgybos klausimais, susijusiais su krize Baltarusijoje, ir išsiųsti iš šalies žinomus ir įtariamus Baltarusijos žvalgybos pareigūnus, veikiančius visoje Sąjungoje;
10. ragina valstybes nares ir ES institucijas dėti daugiau pastangų kovojant su didelio masto cigarečių kontrabanda iš Baltarusijos į ES, iš kurios gaunamomis lėšomis finansuojamas A. Lukašenkos režimas;
11. ragina Europos išorės veikslių tarnybą, Komisiją ir valstybių narių nacionalines diplomatinės atstovybes Baltarusijoje atidžiai stebėti atskirų politinių kalinių, įskaitant Ramaną Prataševičių, padėtį Baltarusijoje, teikti jiems paramą ir dirbti siekiant užtikrinti jų paleidimą;
12. smerkia žiaurius ir neteisingus teismo nuosprendžius, neseniai paskelbtus daugeliui politinių kalinių ir sulaikytųjų asmenų, įskaitant opozicijos lyderį Pavelą Seviarynetsą, ir bylas prieš Baltarusijos demokratinės opozicijos veikėjus, tokius kaip Viktor Babaryka, Mikola Statkevich ir Siarhei Tsikhanouski;
13. toliau remia Baltarusijos žmones ir jų teisėtus reikalavimus ir siekius surengti laisvus ir sąžiningus rinkimus, pagrindines laisves ir žmogaus teises, demokratinę atstovavimą, politinį dalyvavimą ir orumą;
14. remia aukšto lygio politinės konferencijos dėl krizės įveikimo ir demokratinės Baltarusijos ateities (Konferencijos dėl demokratinės pertvarkos Baltarusijoje), kuriai vadovautų ES ir kurioje dalyvautų bendraminčių demokratinų tautų vadovai ir kuri būtų aiškus paramos Baltarusijos žmonėms ženklas, organizavimą;
15. ragina nedelsiant nutraukti smurtą ir represijas prieš baltarusius, jų kankinimus ir netinkamą elgesį su jais; ragina nedelsiant ir besąlygiškai paleisti visus asmenis, sulaikytus dėl politinių priežasčių, ir panaikinti visus jiems pareikštus kaltinimus;
16. smerkia žiniasklaidos ir prieigos prie interneto slopinimą, taip pat žurnalistų ir tinklaraštininkų mušimą, suėmimą ir bauginimą; pabrėžia Baltarusijos žmonių teisę nekliudomai gauti informaciją;
17. smerkia naujausias priemones, kurių ėmėsi Baltarusijos valdžios institucijos, kuriomis daugumai Baltarusijos piliečių, įskaitant daug leidimų gyventi užsienyje turinčių žmonių, uždrausta išvykti iš šalies;
18. atmeta nepriimtinas Aliksandro Lukašenkos grasinimus, kad Baltarusijos valdžios institucijos nestabdys neteisėtų migrantų ir prekybos narkotikais, ir reiškia susirūpinimą dėl didėjančio neteisėtos migracijos iš Baltarusijos į ES masto ir galimo Baltarusijos valdžios institucijų dalyvavimo šiame reiškinyje; ragina valstybes nares ir ES institucijas stebėti pokyčius šiose srityse ir imtis atitinkamų priemonių;
19. smerkia Baltarusijos vadovybės piktnaudžiavimą teisėsaugos institucijų veiksmais politiniais tikslais; ragina Interpolą nedelsiant ir nuodugnai peržiūrėti dabartinius ir

- būsimus Baltarusijos prašymus ir imtis visų reikiamų priemonių, kad Baltarusija nepiktnaudžiautų Interpolo veiksmais politiniais tikslais;
20. pabrėžia, kad būtina nuodugniai ištirti A. Lukašenkos režimo padarytus nusikaltimus prieš Baltarusijos žmones;
 21. ragina Komisiją, EIVT ir ES valstybes nares padidinti tiesioginę paramą Baltarusijos opozicijai, pilietinei visuomenei ir nepriklausomai žiniasklaidai; šiuo atžvilgiu palankiai vertina Komisijos pateiktą 3 mlrd. EUR vertės išsamų ekonominės paramos būsimai demokratinei Baltarusijai planą; ragina Komisiją ir Tarybą toliau plėtoti ir remti šį planą ir aiškiai informuoti, kad, įvykus demokratiniams pokyčiams Baltarusijoje, ES bus pasirengusi teikti apčiuopiamą pagalbą, kad šalis pasuktų reformų ir modernizavimo keliu;
 22. ragina ES koordinuoti veiksmus su Jungtinėmis Valstijomis, G 7 partneriais ir kitomis bendramintėmis demokratijomis, siekiant sustabdyti bendradarbiavimą su A. Lukašenkos režimo viešuoju sektoriumi ir persiorientuoti į bendradarbiavimą su Baltarusijos pilietine visuomene ir Baltarusijos privačiosiomis bendrovėmis, kurios nepatenka į režimo taikymo sritį;
 23. ragina valstybes nares dar labiau palengvinti vizų ir leidimų gyventi išdavimo procedūras tiems, kurie dėl politinių priežasčių bėga iš Baltarusijos, arba tiems, kuriems dėl prieš juos vykdomo smurto reikia medicinos pagalbos, ir pasiūlyti jiems ir jų šeimoms būtiną paramą ir pagalbą;
 24. ragina valstybes nares ir Komisiją siūlyti stipendijas Baltarusijos studentams ir mokslininkams, išmestiems iš universitetų ir įkalintiems už jų demokratinę poziciją;
 25. palankiai vertina tai, kad sukurta Baltarusijai skirta Tarptautinė atskaitomybės platforma, ir ragina ES institucijas ir valstybes nares remti jos veikimą; įsipareigoja veiksmingai vykdyti Europos Parlamento kovai su nebaudžiamumu Baltarusijoje skirtos platformos veiklą ir koordinuoti laiku vykdomą tarptautinį atsaką į įvykius Baltarusijoje;
 26. palankiai vertina Europos transliuotojų sąjungos (ETS) sprendimą sustabdyti Baltarusijos transliuotojo BTRC narystę ETS; ragina sustabdyti Baltarusijos narystę tarptautinėse sporto organizacijose ir tarptautiniuose sporto renginiuose, įskaitant Europos ir pasaulio čempionatus bei Tokijuje vyksiančias olimpines žaidynes;
 27. ragina Pirmininką apriboti Baltarusijos ambasados Briuselyje darbuotojų galimybes patekti į Europos Parlamentą, įskaitant fizines ir nuotoline galimybes dalyvauti Europos Parlamento rengiamuose posėdžiuose, ir peržiūrėti Parlamento komunikaciją su Baltarusijos ambasada;
 28. pabrėžia, kad svarbu atsižvelgti į Astravo AE keliamas grėsmes branduolinei saugai, primygtinai reikalauja, kad Baltarusija visiškai skaidriai rūpintųsi Astravo AE branduoline sauga ir įsipareigotų visapusiškai įgyvendinti rekomendacijas, pateiktas Europos branduolinės saugos reguliavimo institucijų grupės (ENSREG) parengtame elektrinės tarpusavio vertinime, ir remia draudimą importuoti elektros energiją iš Astravo AE į ES rinką;

29. ragina ES nedvejoti, veikiant greitai ir aktyviai imantis veiksmų; pabrėžia, kad to nepadarius ne tik pablogėtų Baltarusijos žmonių padėtis, bet ir žlugtų ES geopolitiniai užmojai pasaulyje;
30. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Baltarusijos Respublikos valdžios institucijoms.